

פרשת משפטים תש"פ – מה הכוח והמעמד של רב בישראל?

1. **שמואל א פרק ט:** ותאבדנה האתונות לקיש אבי שאול ויאמר קיש אל-שאול בנו קח נא איתך את אחד מהנערים וקום לך בקש את-האתונות: ויעבור בהר אפרים ויעבור בארץ שלישה ולא מצאו... ושאל אמר לנערו אשר עימו לכה ונשובה פן יחדל אבי מן האתונות ודאג לנו: ויאמר לו הנה נא איש אלוקים בעיר הזאת ... אולי יגיד לנו את-דרכנו... ויען שמואל את שאול ויאמר אנוכי הרואה ... ולאתונות האובדות לך ... אל-תשם את ליבך להם כי נמצאו, ולמי כל חמדת ישראל, הלוא לך ולכול בית אביך. **בבא בתרא יב:** אמר אמימר: וחכם עדיף מנביא, שנאמר (תהלים צ) 'ונביא לבב חכמה' - מי נתלה במי? הוי אומר קטן נתלה בגדול [מעלת הנביא שיש בו גם חכמה, ואם כן מעלת החכם גדולה יותר].

אבות א,ו: רבי יהושע בן פרחיה אומר עשה לך רב וקנה לך חבר - **בית הבחירה למאירי:** אפילו חכם שבחכמים ראוי שיברור לו לאב ולראש איזה חכם - ואע"פ שאינו מוצא גדול כמוהו יעשה לו אדון מי שלמטה הימנו - כי האדם אפילו חכם שבחכמים אינו רואה **בענייני עצמו** מה שיראה זולתו.

דברים יז: כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע דברי ריבות בשעריך וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלוקיך בו: ובאת אל הכהנים והלויים ואל השופט אשר יהיה **בימים ההם** ודרשת והגידו לך את דבר המשפט - **ראש השנה כה,ב:** ואל השופט אשר יהיה **בימים ההם** - אין לך לילך אלא אצל **שופט שבימך**.

2. **שבת פח-ט:** בשעה שעלה משה למרום, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבש"ע, מה לילוד אשה בינינו? אמר להן לקבל תורה בא. אמרו לפניו: חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות שבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם?! 'מה אנוש כי תזכרונו ובן אדם כי תפקדנו ... תנה הודך על השמים'. אמר הקב"ה למשה החזר להן תשובה. אמר לפניו רבש"ע מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל פיהם. אמר לו אחוז בכסא כבודי והחזר להן תשובה ... אמר לפניו: תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה 'אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים' - אמר להן: למצרים ירדתם?! לפרעה השתעבדתם?! תורה למה תהא לכם?

בראשית כו,ה: עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר **משמרתו, מצותו, חקותו, ותורתו - רש"י:** 'משמרתו' – גזירות [שתיקנו חכמים] להרחקה על אזהרות שבתורה, כגון שניות לעריות [איסור נישואים עם סבתא, דודה וכלת בנו או בתו] ושבות לשבת [כמו מוקצה]. 'מצוותו' – מצוות [הגיוניות] שאילו לא נכתבו ראויים להצטוות מעצמן, כגון גזל ושפיכות דמים. 'חוקתו' – דברים שיצר הרע ואומות העולם משיבים עליהן כמו אכילת חזיר ולבישת שעטנז, שאין טעם בדבר אלא המלך גזר חוקו על עבדיו. 'תורתו' – להביא תורה שבעל פה, הלכה למשה מסיני.

שמות רבה לג,א: האם יש לך מקח שמי שמכרו נמכר עמו?! אמר הקב"ה לישראל: מכרתי לכם תורתו וכביכול נמכרתי עמה, שנאמר "ויקחו לי תרומה [עבורי ובשבילי]. משל למלך שהיה לו בת יחידה, בא אחד מן המלכים ונטלה וביקש לילך לו לארצו וליטול את אשתו. אמר לו המלך: בתי שנתתי לך יחידית היא, לפרוש ממנה איני יכול ולומר לך אל תטלה גם איני יכול לפי שהיא אשתך, אלא זו טובה עשה לי: שכל מקום שאתה הולך, קיטון אחד עשה לי שאדור אצלכם שאיני יכול להניח את בתי. כך אמר הקב"ה לישראל: נתתי לכם את התורה, לפרוש הימנה איני יכול ולומר לכם אל תטלוה איני יכול, אלא בכל מקום שאתם הולכים, בית אחד עשו לי שאדור בתוכו, שנאמר 'ועשו לי מקדש'.

3. **שמות רבה טו,ב:** 'החודש הזה לכם' - אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: ריבון העולם אימתי אתה עושה את המועדות? ... אמר להם: אני ואתם מסכימים על מה שישראל גומרים ומעברים השנה ... אמר ה' לישראל: לשעבר היה בידי אבל מכאן ואילך הרי מסורה בידיכם, אם אמרתם הן הן ואם אמרתם לאו לאו.

מאמר וידבר אלוקים תשכ"ט: במתן תורה התחדשו שלושה עניינים: א. בנוגע לנותן התורה התחדש שנתן את עצמו בתוך התורה, כדאיתא בגמרא: 'אנכי' ראשי תיבות 'אנא נפשי כתבית יבית', שהוא כתב ונתן עצמותו יתברך בתוך התורה, ובלשון המדרש: 'מכרתי לכם תורתו' – כביכול נמכרתי עמה'. ב. בנוגע לישראל מקבלי התורה התחדש שהתורה ניתנה כביכול **לבעלות של ישראל** והכוח לפסוק הלכות ניתן דווקא להם ואין משגיחים בבת קול ויתירה מזו, 'הקב"ה חייך ואמר **נצחוני בני נצחוני**'. ג. החידוש בנוגע לתורה עצמה, **שהתורה פועלת על האדם והעולם להיות כהוראת התורה**.